

HOMILETSKA GRAĐA

I. KORIZMENA NEDJELJA

Čitanja: Post 2, 7-9; 3, 1-7

Rim 5, 12-19

Mt 4, 1-11

1. NAPASTOVANJE OTKUPITELJA

Nije bilo nedolično što je naš Otkupitelj htio biti napastovan, on koji je došao da bude ubijen. Naprotiv, bilo je pravo da naše napasti pobijedi svojim napastovanjem, budući da je došao svojom smrću pobijediti našu smrt. No, moramo znati da se napastovanje događa u tri faze: navođenje, sviđanje i pristanak, jer rođeni smo od grešnog tijela i u sebi nosimo ono što izaziva tolike borbe. Ali Bog koji se utjelovio u krilu Djevice dođe na svijet bez grijeha i u sebi nije imao nikakve protivštine. On je, dakle, mogao biti napastovan nagovaranjem, ali njegova duša nije oćutila nikakve privlačnosti grijeha. Zato je sve ono đavolsko napastovanje bilo izvanjsko, a ne unutarnje.

No, pogledamo li redosljed po kojem je bio napastovan, shvatit ćemo kako smo izvrsno oslobođeni od napastovanja. Stari se neprijatelj okrenuo protiv prvog Adama, našeg oca, s tri napasti: ta napastovao ga je nasladom grla, taštinom i pohlepom; i napastujući pobijedi ga jer ga je njegovim pristankom sebi podložio. Napastovao ga je nasladom grla pokazavši mu plod zabranjenog drveta da ga jede. Zatim ga je napastovao taštinom kad reče: „*Bit ćete kao Bog*“ (Post 3, 5). Napastovao ga je pohlepom kad reče: „*Spoznat ćete dobro i zlo*“. Pohlepa se, naime, ne odnosi samo na novac, nego i na časti. Opravdano se pohlepom naziva

neumjerena želja za visokim položajem. Kad grabljenje časti ne bi bilo pohlepa, ne bi Pavao glede jedinorođenog Sina Božjega rekao: „*Svoju jednakost s Bogom nije držao grabeži*“ (Fil 2, 6). Time je đavao našeg oca [Adama] navukao na oholost jer ga je potaknuo na onu vrstu pohlepe koja je želja za isticanjem.

Ali s istim sredstvima kojima je porazio prvog Adama od drugog je Adama, kojeg je napastovao, bio pobijeden. Naime, [đavao] ga napastuje nasladom grla kad mu veli: „*Zapovjedi da ovo kamenje postane kruhom.*“ Napastuje ga taštinom kad kaže: „*Ako si Sin Božji, baci se dolje.*“ Napastuje ga pohlepom za čašću kad mu pokazuje sva kraljevstva svijeta govoreći: „*Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.*“ Ali drugi ga je Adam pobijedio upravo onim sredstvima kojima se hvastao da je pobijedio prvoga, tako da je iz naših srdaca izašao razvlašten onim istim putem kojim se bio uvukao da nama gospodari. Ali, predraga braćo, ima još nešto što u ovom napastovanju Gospodina moramo razmotriti; od đavla napastovan Gospodin odgovara zapovijedima Svetog pisma i onaj koji je, jer je ta Riječ, napasnika mogao baciti u ponor nije pokazao snagu svoje moći nego je samo ponovio božanske odredbe Pisma da nam tako pruži primjer svoje strpljivosti; tako da svaki put kad trpimo zbog zlih ljudi radije odgovaramo naukom nego osvetom. Promislite koliko je velika Božja strpljivost, a kolika je naša nestrpljivost! Izazvani nekom pogrdom ili uvredom mi se razbjesnimo i osvećujemo koliko možemo, ili prijetimo onim što ne možemo učiniti. Gospodin je, naprotiv, iskusio đavlove nasrtaje i nije mu odgovorio osim blagim riječima. Podnosio je onoga koga je mogao kazniti, da mu bude na veću slavu što je neprijatelja porazio ne uništavajući ga, nego podnoseći ga.

Valja svratiti pozornost na ono što slijedi, tj. da su mu nakon đavlova odlaska služili anđeli. Što drugo iz toga proizlazi nego dvostruka narav u jedinstvu osobe? Doista, čovjek je onaj koga đavao napastuje, ali je i Bog onaj kome služe anđeli. Spoznajmo dakle u njemu našu narav, jer da đavao u njemu nije vidio čovjeka, ne bi ga napastovao; klanjajmo se u njemu božanstvu, jer da nije bio Bog koji je iznad svega, anđeli mu ne bi služili.

No, budući da se ovo čitanje slaže s ovim vremenom – naime, mi koji započinjemo korizmeno vrijeme čuli smo da je pokora našeg Otkupitelja trajala četrdeset dana – , moramo nastojati shvatiti zašto se tu pokoru čini četrdeset dana... Dok se godina sastoji od tristo šezdeset pet dana, mi činimo pokoru trideset šest dana, kao da Bogu dajemo desetinu od svoje godine: pošto smo ostatak godine živjeli za sebe, da se suzdržljivošću mrtvimo u čast

svoga Stvoritelja desetim dijelom same godine. Stoga, predraga braćo, kao što nam je Zakon naložio da prikazemo desetinu svega (usp. Lev 27, 30 sl), tako morate nastojati njemu prikazati i desetinu svojih dana. Svatko prema svojim mogućnostima neka trapi svoje tijelo i obuzdava mu žudnje, ubija mu nečasne pohote da po Pavlovoj riječi postane živa žrtva (usp. Rim 12, 1). Dakako, žrtva je pikazana i živa je kad čovjek ne umre, a ipak sama sebe ubija u svojim tjelesnim žudnjama. Kad ga se zadovoljava, naše nas tijelo vodi u grijeh; kad ga se mrtvi, vodi nas oproštenju. Tvorac naše smrti prekršio je zapovijedi života po zabranjenom drvetu. Mi dakle, koji smo se grešnim jelom udaljili od rajskih radosti, uznastojmo se njima vratiti po uzdržljivosti.

Ali neka nitko ne misli da mu sama uzdržljivost može biti dovoljna jer na prorokova usta Gospodin kaže: „*Ovo je post koji mi je po volji: podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onog koga vidiš gola, i ne kriti se od onog tko je tvoje krvi*“ (Iz 58, 6. 7). Bogu se, dakle, mili onaj post koji pred njegove oči prikazuje ruku punu milostinje, onaj post povezan s ljubavlju prema bližnjemu i urešen bogoljubnošću. Ono što oduzimaš samom sebi daj drugome, da bi ono čime mučiš svoje tijelo tijelu siromaha služilo kao okrpja. Ovako naime na prorokova usta govori Gospodin: „*Kad postite i naričete, zar meni postite? A kad jedete i pijete, zar sebi ne jedete i pijete?*“ (Zah 7, 5-6) Doista, sebi jede i pije tko uzima tjelesnu hranu, koju je Stvoritelj darovao svima, ne dajući dijela potrebnima. I za sebe posti tko siromasima ne dijeli ono čega se privremeno lišio, nego naprotiv to čuva da bi ga u drugoj prigodi dao svome trbuhu. Zato je rečeno po proroku Joelu: „*Posvetite post*“ (Jl 1, 14; 2, 15). Posvetiti post znači nakon što se dodaju druga dobra prikazati Boga dostojnu uzdržljivost od mesa. Neka se okonča srdžba, sukobi neka se smire. Uzalud se trapi tijelo, ako se duh ne obuzda u svojim zlim prohtjevima, kao što na prorokova usta veli Gospodin: „*Gle, u dan kad postite tjerate svoju volju. Gle, vi postite da se prepirete i svađate i da opakom pesnicom bijete, te tražite sve svoje dužnike*“ (Iz 58, 3-4). Ne čini nepravde tko od svog dužnika traži ono što mu je posudio; pa ipak kad se netko trapi pokorom, neka se odrekne i od onoga što mu po pravičnosti pripada. Tako nama ojađenima i raskajanima Bog prašta ono što smo zlo počinili, ako se iz ljubavi prema njemu odričemo onoga što bismo po pravdi mogli zahtijevati.

(Grgur Veliki, *Hom.* 16, 1-6)

II. KORIZMENA NEDJELJA

Čitanja: Post 12, 1-4a

2Tim 1, 8b-10

Mt 17, 1-9

1. POUKA PREOBRAŽENJA CRKVI I KRŠĆANIMA

Predragi! Čitanje Evanđelja, koje je preko tjelesnih očiju dirnulo unutarnji sluh naših duša, poziva nas da razaberemo veliko otajstvo: uz nadahnuće Božje milosti lakše ćemo ga razumjeti, usmjerimo li svoju pozornost na ono što je ispriповijedano nešto ranije. Naime, kad je Spasitelj ljudskog roda, Isus Krist postavljao temelje ove vjere koja na život poziva (usp. Rim 1, 17) kako bezbožne tako i mrtve, kad je svoje učenike poučavao i opomenama nauka i čudesnim činima, bilo je to upravo da se vjeruje kako je jedan te isti Krist istodobno jedinorođeni Sin Božji i Sin čovječji. Jer jedno bez drugoga ne bi koristilo spasenju pa jednako pogibeljno bijaše vjerovati da Gospodin Isus Krist bijaše ili samo Bog bez čovještva, ili samo čovjek bez božanstva: moramo oboje vjerovati i da je istinsko božanstvo u čovjeku kao i prava ljudska narav u Bogu. Želeći, dakle, utvrditi tu zdravu vjeru, [Gospodin] je svoje učenike pitao što među raznim mišljenjima drugih oni sami o njemu vjeruju ili misle: tada je Petar objavom nebeskog Oca mimo tjelesnog obličja i nadišavši ljudski izgled očima duše vidio Sina Boga živoga i ispovjedio slavu božanstva, jer nije gledao samo na bit tijela i krvi. I toliko se uzvišenošću te vjere svidio [Bogu], da je primio radost blaženstva i bio obdaren svetom čvrstoćom nepomične stijene – stijene na kojoj će biti utemeljena Crkva da nadvlada vrata paklena i zakone smrti –, tako da s obzirom na razrješivanje i vezivanje na nebu neće biti drukčije suđeno, nego prema Petrovu sudu.

No ovo toliko uzvišeno pohvaljeno shvaćanje trebalo je poučiti otajstvom Kristove niže naravi zbog bojazni da apostolova vjera uzdignuta do slave ispovijedanja božanstva ne bi smatrala neprikladnim i Boga koji ne podliježe trpljenju nedostojnim uzimanje naše slabosti, i da ne bi vjerovala da je u njemu ljudska narav već proslavljena do te mjere da je ne može ni patnja dotaknuti ni smrt razoriti. A kako je Gospodin govorio da mora ići u Jeruzalem i mnogo pretrpjeti od starješina, pismoznana

i svećeničkih glavara, biti pogubljen te treći dan uskrsnuti (usp. Mt 16, 21; 20, 17-19), zbog toga je prosvijetljen višnjim svjetlom i raspaljen žarkom ispovijeđu Božjeg Sina Petar spontanom, on je mislio vjerničkim, gađenjem odbacio mogućnost pogrdnih uvreda (usp. Lk 18, 32) te sramotne i okrutne smrti. Isus ga tada blago prekori i ponuka da s njime sudjeluje u patnji. Naime, Spasitelj je kasnije nukao i poučavao one koji ga htjedoše slijediti da se moraju odreći samih sebe te smatrati nikakvim gubitak vremenitih dobara u usporedbi s onima vječnima; naposljetku da će svoju dušu spasiti tko se ne bude bojao radi Krista je izgubiti (usp. Mt 16, 25).

Međutim, valjalo je da apostoli doista u svom srcu shvate snagu te sretne postojanosti i ne boje se težine križa što ga trebahu prihvatiti; valjalo je da se ne stide Kristove muke i da ne smatraju za nj sramotnom onu strpljivost kojom mu je valjalo podnijeti okrutnost muke, a da ne izgubi slavu gospodstva. „*Isus uze sa sobom Petra, Jakova i Ivana, brata njegovu*“ (Mt 17, 1) i odvevši ih na osamu, uziđe s njima na goru visoku, te im pokaza sjaj svoje slave: jer, premda su spoznali da u njemu bijaše Božje veličanstvo, još nisu poznavali moć onog tijela koje je skrivalo božanstvo. Eto zašto je na poseban način obećao da neki od nazočnih učenika neće umrijeti prije nego vide kako Sin čovječji dolazi u svom kraljevstvu (usp. Mt 16, 28), tj. u kraljevskom sjaju koji je na osobit način dolikovao preuzetoj naravi i koji htjede pokazati ovoj trojici ljudi. Neizrecivo i nedostupno gledanje samog božanstva, gledanje pridržano čistima srcem u vječnome životu (usp. Mt 5, 8) oni zaodjeveni smrtnim tijelom nikako nisu mogli ni nazrijeti ni vidjeti.

Gospodin, dakle, pred odabranim svjedocima otkriva svoju slavu i tim sjajem obasjava ovo tjelesno obličje zajedničko mu sa svim ljudima, tako da mu lice postaje nalik sunčevu bljesku, a odjeća poput snježne bjeline (usp. Mt 17, 2). Dakako, ovom je preobraženju prvotno bio cilj iz učeničkih srdaca ukloniti sablazan križa, da poniženje dragovoljno podnesene muke ne pokoleba vjeru onih kojima se objavljuje uzvišenost skrivenog dostojanstva. Ali istom providnošću on je polagao temelj nadi svete Crkve tako da čitavo Kristovo tijelo dođe do spoznanja kakvom će preobrazbom biti nagrađeno te da udovi sebi obećaju dioništvo u slavi koja je zablistala u Glavi. S tim u svezi, govoreći o veličanstvu svoga povratka sam Gospodin reče: „*Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega*“ (Mt 13,

43; to isto tvrdi i blaženi apostol Pavao ovim riječima: „*Smatram, uistinu: sve patnje sadašnjega vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama*“ (Rim 8, 18); te još: „*Ta umrijeste, i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, Život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.*“ (Kol 3, 3-4).

(Leon Veliki, *Govor* 51, 1-3)

III. KORIZMENA NEDJELJA

Čitanja: Izl 17, 3-7

Rim 5, 1-2. 5-8

Iv 4, 5-42

101

1. SAMARIJANKA

Naš Gospodin dođe na bunar kao lovac, zatraži vode da bi je mogao dati; tražio je piće kao netko tko je žedan, da bi imao priliku ugasiti žeđ. Samarijanki je postavio pitanje kako bi je mogao poučiti i ona mu uzvraća pitanjem. Premda bogat, naš Gospodin se nije stidio kao potrebiti iskati kako bi potrebitoga naučio da pita. Svladavši obzir nije se ustručavao razgovarati sa ženom nasamo kako bi mene poučio da se ne može smutiti onaj tko se drži u istini. „*Oni se začudiše što razgovara sa ženom*“ (Iv 4, 27). Bio je otpravio učenike (usp. Iv 4, 8) da mu ne otjeraju plijen; bacio je mamac golubici, nadajući se tako uhvatiti cijelo jato. Razgovor je započeo pitanjem s namjerom da izazove iskrena priznanja: „*Daj mi piti*“ (Iv 4, 7). Zatražio je vode, a potom obećao vodu života; zaiskao je, a potom prestao iskati, jednako kao što je žena ostavila svoj krčag. Gotovo je bilo s izgovorima, jer istina koju su morali pripremiti sada bijaše prisutna.

„*Daj mi piti. Ona će mu na to: Ali ti si Židov. On joj reče: Kad bi ti znala*“ (usp. Iv 4, 7. 9-10); tim joj je riječima pokazao da ona nije znala i da njezino neznanje objašnjava njezinu zabludu; poučio ju je o istini; htjede malo pomalo ukloniti veo koji joj je prekrivao srce. Da joj je odmah na početku objavio: Ja sam Krist, ona bi ga se prestrašila i ne bi krenula u njegovu školu: „*Kad bi znala tko je onaj koji ti veli: ‘Daj mi piti’, ti bi u njega zaiskala... Odvрати mu žena: ‘Ta nemaš ni čime bi zahvatio, a zdenac je*

dubok.' Odgovori joj on“ (Iv 4, 10-11; 13): Moja je voda s neba. Ovaj nauk dolazi odozgo i moje piće je nebesko; tko ga bude pio neće više žeđati, jer za vjernike nema nego jedno krštenje: „Tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjeti nikada: Ona mu reče: Daj mi te vode da ne ožednim i da ne moram dolaziti ovamo zahvaćati“ (Iv 4, 14-15).

„*On joj reče: 'Idi i zovni svoga muža'“ (Iv 4, 16). Kao prorok on joj otvara vrata da joj objavi ono skriveno. No ona mu odgovori: „Nemam muža“ (Iv 4, 17) da iskuša zna li on ono skriveno. On joj tada pokaza dvoje: ono što ona bijaše i ono što ne bijaše, ono što je bila po imenu, ali ne i zapravo: „Pet si ih, doista, imala, a ni ovaj koga sada imaš nije ti muž. Ona će mu: Gospodine, vidim da si prorok“ (Iv 4, 18-19). Sada, on je vodi na jednu stubu više: „Naši su se očevi klanjali na ovome brdu. On joj odgovori: više neće biti tako, ni na ovome brdu ni u Jeruzalemu; nego će se istinski klanjaoci klanjati u duhu i istini“ (Iv 4, 20-21. 23). Vježbao ju je stoga u savršenosti i poučavao u pozivu pogana. A da pokaže kako nije neplodna zemlja, ona je snopovima koje mu je dala posvjedočila da je njegovo sjeme urodilo stotruko: „Evo, kad dođe Mesija, objavit će nam sve. On joj odgovori: ja sam koji s tobom govorim“ (Iv 4, 25-26). Ali ako si ti kralj, zašto od mene iščeš vode? Postupno joj se objavio, najprije kao Židov, zatim kao prorok, a onda kao Krist. Vodio ju je stubu po stubu sve do najviše razine. Ona je u njemu najprije vidjela nekoga tko je žedan, zatim Židova, zatim proroka i najposlije Boga. Sviđao joj se žedni, bila je nesklona prema Židovu, mudraca je pitala, od proroka bila ispravljena te se klanjala Kristu.*

(Efrem, *Diatesaron*, 12, 16-18)

2. ISUSOV UMOR

„*Isus umoran od puta, sjedaše na zdencu. Bila je otprilike šesta ura“ (Iv 4, 6). Počinju otajstva. Zacijelo ne bez razloga Isus bijaše umoran, ne bez motiva izgleda trudna Božja snaga. Krist koji obnavlja snagu ispružen je od napora, Krist čija nas nazočnost osnažuje i čija nas odsutnost oslabljuje nipošto slučajno izgleda umoran. Dakako, Isus je umoran, umoran od puta i sjeda kraj zdenca; sjeda umoran oko šeste ure. Svi ovi elementi daju nešto naslutiti, žele nam na nešto ukazati; čine nas pozornima i pozivaju da kucamo. Neka nam otvori, nama i*

vama, onaj isti koji se udostojao potaknuti nas rekavši: „*Kucajte, i otvorit će vam se*“ (Mt 7, 7).

Za tebe se Isus putem umorio. Vidimo Isusa puna snage, a vidimo ga i slaba; snažna i slaba: snažna jer „*u početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga.*“ Želiš li vidjeti koliko je snažan Sin Božji? „*Sve postade po njemu, i bez njega ne postade ništa*“ (Iv 1, 3); i sve to bez napora. Tko je, dakle, snažniji od njega koji je sve stvorio bez napora? Želiš li ga sada vidjeti slaba? „*I Riječ tijelom postade i nastani se među nama*“ (Iv 1, 14).

Kristova te je snaga stvorila, Kristova te slabost preporodila. Kristova je snaga učinila da ono što prije nije bilo postane, Kristova slabost je učinila da ono što jest ne propadne. Svojom snagom nas je stvorio, svojom nas je slabošću tražio.

Svojom, dakle, slabošću on hrani slabe...

Budući, dakle, da se udostojao k nama doći u obličju sluge preuzevši tijelo, to isto preuzeto tijelo njegov je put. Zato „*umoran od puta*“ što drugo znači nego izmoren u tijelu?

Isus je slab u tijelu, ali nemoj biti slab nego u njegovoj slabosti budi snažan, jer slabo Božje jače je od svekolike ljudske snage (usp. 1Kor 1, 25).

(Augustin, *In Ioan.* 15, 6-7).

IV. KORIZMENA NEDJELJA

Čitanja: 1Sam 16, 1b. 4a. 6-7. 10-13

Ef 5, 8-14

Iv 9, 1-41

1. GOVOR ZA TREĆU KORIZMENU NEDJELJU

Zahvalite, braćo, milosrđu Boga koji vas je sačuvao zdravima do polovice ove korizme. S većom pak slašću i bogoljubnošću za taj dar mogu zahvaljivati oni koji su odlučili živjeti kako je rečeno na početku korizme, tj. oni koji su preuzeli obvezu svakodnevno postiti za oprostjenje svojih grijeha, dijeliti milostinju, revno pohađati crkvu te sa suzama i uzdasima moliti.

Glede onih koji su to zanemarili, tj. onih koji nisu svakodnevno postili, koji nisu dijelili milostinje ili nisu žarko i pobožno molili, oni nemaju razloga za radovanje, štoviše, nevoljnici se zapravo imaju zašto žalostiti. Neka se ipak ne žaloste toliko da očajavaju, jer onaj koji je sljepcu od rođenja mogao dati vid (usp. Iv 9, 1-38) također može učiniti revnima i u svojoj službi gorljivima one koji su sada mlaki i nemarni, ako se svim srcem žele obratiti Bogu. Neka, dakle, svi koji su u takvom stanju, tj. koji žive u nečistoći, koji u svom srcu gaje mržnju protiv nekoga, koji nepravedno prisvajaju tuđe dobro ili zloporabno zadržavaju vlastito uvide svoje sljepilo i pohite liječniku gdje će ponovno zadobiti vid.

O, da kad upadnete u grijeh mognete tražiti duhovni lijek na isti način kako tražite onaj tjelesni kad vam oboli tijelo. Tko sada u svem ovom mnoštvu kad bi morao, ne velim biti ubijen, nego samo izgubiti oči, ne bi dao sve što posjeduje da tome izbjegne? Pa ako se tako bojite tjelesne smrti, kako se ne biste trebali bojati smrti duše, poglavito jer smrt tijela, tj. bol traje kratko, dok smrt duše, tj. plač i kazna nikad neće imati kraja? I ako toliko držite do tjelesnih očiju koje ćete uskoro sa smrću izgubiti, zašto ne ljubiti duhovne oči kojima ćete moći bez kraja gledati svoga Boga i Gospodina?

Radite, dakle, predragi sinovi u Gospodinu, radite dok traje dan, jer „*dolazi noć, kad nitko ne može raditi*“ (Iv 9, 4). Dan je sadašnji život; noć je smrt i vrijeme poslije smrti. Ako nakon ovog života nije moguće raditi, kao što to tvrdi Istina, zašto svatko ne radi dok ima vremena, tj. dok živi u ovome svijetu? Bojte se, braćo, ove noći o kojoj Spasitelj reče: „*Dolazi noć, kad nitko ne može raditi.*“ Oni što čine zlo ne boje se ove noći i zbog toga na izlasku iz ovog života oni zatiču noć, tj. vječnu smrt. Radite dok živite, ali poglavito ovih dana, lišavajući se ukusnih jela i uvijek se ustežući od poroka. Naime, oni koji se lišavaju jela, a ne ustežu se od zla slični su đavlu koji ne jede, a ipak se ne udaljava od zla. Naposljetku znajte da u nebo morate prijeći dajući siromasima ono čega se postom lišavate.

Izvršite, braćo, opomene ovog današnjega govora da na vas ne padne židovsko prokletstvo: naime, sljepcu oni rekoše: „*Ti si njegov učenik*“ (Iv 9, 28). Što znači biti Kristov učenik, ako li ne biti učenik bogoljubnosti, istine i poniznosti? To rekoše da na nj navuku božansko prokletstvo, ali naprotiv on je zadobio velik blagoslov: neka ga i vama udijeli on koji živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.

(Nepoznati autor iz 9. st., *Hom. 9, 1-5*)

2. MOLITVA

Isuse, spasitelju ljudskog roda, vječni obnovitelju svjetla: udijeli nama svojim slugama da, kao što smo po krsnoj kupelji oprani od istočnoga grijeha – a to označuje onaj zdenac koji je sljepačkim očima vratio vid –, tako isto budemo očišćeni od naših grijeha drugim krštenjem suza; i da mogremo biti širitelji tvoje slave, kao što je onaj sljepac postao glasnikom tvoje milosti.

Pa kao što je on bio pun vjere i tebe priznao pravim Bogom, da i mi tako uzmogremo biti osnaženi svjedočanstvom dobrih djela. Da u svojoj neizmjerljivoj samilosti milosrdan odmah pritekneš u pomoć nama koji te zazivamo, da po ovoj žrtvi koju ti prikazujemo živi zadobijemo spasonosni lijek, a preminuli zaslužimo postići vječnu radost bez svršetka. Amen.

(Mozarabski sakramentarij, 392 Post Nomina)

V. KORIZMENA NEDJELJA

Čitanja: Ez 37, 12-14

Rim 8, 8-11

Iv 11, 1-45

1. USKRISENJE LAZARA

Naš Gospodin i Spasitelj Krist Isus očitovao je moć svoga božanstva brojnim znakovima i svakovrsnim čudesima, ali posebice u slučaju Lazarove smrti, kako ste, predragi, upravo čuli u sadašnjem čitanju, pokazavši da je on onaj o kome je pisano: “*S nama je Gospod nad Vojskama, naša je utvrda Bog Jakovljevi*” (Ps 46, 8). Ta je čudesa naš Gospodin i Spasitelj učinio pod dva vida: materijalnim i duhovnim, tj. s vidljivim i nevidljivim učinkom, po vidljivom očitujući svoju nevidljivu moć. Ponajprije, vidljivim je činom sljepcu vratio očinji vid (usp. Iv 9, 1-38) da svojom nevidljivom moću svjetlošću njegova spoznanja prosvijetli sljepoču Židova. U ovom čitanju on je umrlom Lazaru vratio život (usp. Iv 11, 1-44) da bi od smrti grijeha na život uskrisio srca nevjernih Židova. Doista, mnogi su Židovi zbog Lazara povjerovali u Krista Gospodina: u njegovu su uskrisenju

prepoznali očitovanje moći Sina Božjega jer vlast nad smrću nije ljudska, nego pripada božanskoj naravi. Zapravo čitamo da su i apostoli uskrisivali od mrtvih, ali oni su zazivali Gospodina da ih uskrisi (usp. Dj 9, 40; 20, 9-12); ipak, oni su ih uskrisili ne vlastitom snagom ili svojom moću, nego zazvavši ime Krista koji vlada nad smrću i nad životom: naprotiv, Božji je Sin Lazara uskrisio vlastitom snagom. Naime, čim je Gospodin rekao: *“Lazare, izađi”* (Iv 11, 43), on je odmah izašao iz groba: smrt nije mogla zadržati onoga koga je zvao Život. Zadah groba još bijaše u nosnicama nazočnih kad se Lazar pojavio živ. Smrt nije čekala da joj Spasiteljev glas ponavlja zapovijed jer ne bijaše u stanju oprijeti se snazi Života; zato na samo jednu Gospodinovu riječ smrt pušta da Lazarovo tijelo izađe iz groba i njegova duša iz podzemlja pa tako čitav Lazar izađe živ iz groba u kojem ne bijaše cijeli, nego samo svojim tijelom. Sporije se budi od sna nego Lazar od smrti. Zadah leša još bijaše u nosnicama Židova kad se Lazar pojavio živ. No, razmotrimo sada početak samog čitanja.

Kao što ste, predragi, u ovom čitanju čuli, Gospodin, dakle, reče svojim učenicima: *“Lazar, prijatelj naš, spava, no idem probuditi ga”* (Iv 11, 11). Gospodin je dobro rekao. *“Lazar, prijatelj naš, spava”* jer je kanio uskrisiti ga od smrti kao od sna. Ali učenici ne znajući značenje Gospodnjih riječi kažu mu: *“Gospodine, ako spava, ozdravit će”* (Iv 11, 12). Tada im odgovori: *“Lazar je umro. Ja se radujem što ne bijah ondje, i to poradi vas - da uzvjerujete”* (Iv 11, 14-15). Ako Gospodin ovdje izjavljuje da se raduje zbog Lazarove smrti poradi svojih učenika, kako se onda objašnjava da je potom nad Lazarovom smrću plakao? (usp. Iv 11, 35). S tim u svezi valja obratiti pozornost na razlog njegova zadovoljstva i njegovih suza. Gospodin se radovao poradi učenika, plakao je radi Židova. Veselio se radi učenika jer je znao da će Lazarovim uskrisenjem utvrditi njihovu vjeru u Krista; ali plakao je zbog nevjere Židova, jer ni pred uskrišenim Lazarom neće vjerovati u Krista Gospodina. Ili je možda Gospodin plakao da svojim suzama izbriše grijeh svijeta. Ako su Petrove suze mogle oprati njegove grijeh, zašto ne vjerovati da su grijesi svijeta izbrisani Gospodnjim suzama? Naime, nakon Gospodnjeg plača mnogi iz židovskog naroda povjerovali su. Gospodnja nježnost i dobrota djelomice je pobijedila nevjeru Židova i njegove suze pune nježnosti razblažile su njihova neprijateljska srca. Možda nam zbog toga ovo čitanje donosi i jedno i drugo Gospodnje čuvstvo, tj. njegovu radost i njegov plač, jer kako je pisano *“tko sije u suzama, žanje u pjesmi”* (Ps 125, 5). Gospodnje su suze, dakle, radost svijetu:

naime radi toga je suze lio da bismo mi zadobili radost. No, vratimo se temi. Reče, dakle, učenicima: *“Lazar je umro. Ja se radujem što ne bijah ondje, i to poradi vas - da uzvjerujete.”* I ovdje istaknimo otajstvo: kako Gospodin može reći da nije bio tamo [gdje je Lazar umro]? Naime, kad jasno kaže: *“Lazar je umro”* nedvosmisleno pokazuje da je tamo bio nazočan. Budući da ga nitko nije obavijestio, Gospodin ne bi mogao tako govoriti da nije tamo bio nazočan. Kako Gospodin ne bi bio prisutan tamo gdje je Lazar umro, on koji svojim božanskim veličanstvom obuhvaća sve krajeve svijeta? Ali i ovdje naš Gospodin i Spasitelj očituje otajstvo svoga čovječstva i svoga božanstva. Tamo nije bio nazočan svojim čovječstvom, nego svojim božanstvom, jer Bog je posvuda.

Kad je Gospodin stigao Lazarovim sestrama Mariji i Marti, pitao je okupljene Židove: *“Kamo ste ga položili?”* (Iv 11, 34). Kao da Gospodin nije znao gdje je Lazar bio sahranjen, on koji je, premda nenazočan, bio pretkazao Lazarovu smrt i koji je veličanstvom svoga božanstva posvuda prisutan. Ali to učinivši Gospodin se držao svoga starog običaja. Naime, na isti je način pitao Adama: *“Adame, gdje si?”* (Post 3, 9). Pitao je Adama ne jer ne bi znao gdje se on nalazio, nego da Adam vlastitim usnama ispovijedi svoj grijeh i tako zavrijedi oprost. Pitao je i Kajina: *“Gdje ti je brat Abel?”* A on odgovori: *“Ne znam”* (Post 4, 9). Nije Bog pitao Kajina kao da ne zna gdje je Abel, nego da ga na temelju njegova negativna odgovora može okriviti za zločin protiv brata. Uistinu, Adam je zadobio oprost jer je Gospodinu koji ga je pitao priznao grijeh; Kajin naprotiv bijaše osuđen na vječnu kaznu jer je svoj zločin zanijekao. Tako i u našem slučaju kad Gospodin pita: *“Kamo ste ga položili?”* ne pita kao da ne zna gdje je Lazar bio sahranjen, nego da ga mnoštvo Židova slijedi do njegova groba i da osvjedočivši se Lazarovim uskrisenjem u Kristovu božansku moć postanu svjedoci protiv samih sebe kad ne vjeruju u tako veliko čudo. Naime, Gospodin im je prethodno rekao: *“Ako meni i ne vjerujete, djelima vjerujte pa uvidite i upoznajte da je Otac u meni i ja u Ocu”* (Iv 10, 38). Potom stigavši do groba reče Židovima koji stajahu uokolo: *“Odvalite kamen”* (Iv 11, 39). Što da kažemo? Zar Gospodin nije mogao običnom zapovjedu s groba ukloniti kamen, on koji je svojom moću odvalio paklene prijevornice? Ali Gospodin je ljudima naložio da učine ono što bijaše u njihovoj moći; ono pak što pripada božanskoj moći pokazao je vlastitom snagom. Doista, ukloniti kamen s groba moguće je ljudskim silama, ali dozvati dušu iz podzemlja moguće je samo Bogu. No, da je htio, lako je mogao odmaknuti kamen s groba samo jednom riječju onaj koji je svojom riječju stvorio svijet.

Kad, dakle, s groba odmakoše kamen, Gospodin povika: *“Lazare, izađi”* pokazujući tako da je onaj o kojem je pisano: *“Silan je glas Gospodnji, Gospodnji glas je veličanstven”* (Ps 29, 4) i još: *“ Čuj, glasom grmi, glasom svojim silnim “* (Ps 68, 34). Taj glas koji je Lazara odmah dozvao iz smrti u život uistinu je moćan i veličanstven pa duša bijaše vraćena Lazarovu tijelu prije nego što je Gospodin iz svojih usta pustio glas. Premda tijelo bijaše na jednom, a duša na drugom mjestu, ipak ovaj je Gospodnji glas odmah dušu vratio tijelu i tijelo se podložilo duši. Smrt je doista ustuknula pred glasom tako velike moći. I doista, ništa neobično da je Lazar mogao oživjeti samo jednom Gospodnjom riječju, kad je on sam u Evandjelju rekao da će oni koji su u grobovima uskrsnuti na samo jednu jedincatu riječ, kazavši: *“Dolazi čas - sada je! - kad će mrtvi čuti glas Sina Božjega i koji čuju, živjet će”* (Iv 5, 25). Bez sumnje, čuvši Gospodnju riječ smrt je mogla osloboditi sve mrtve, da nije shvatila da je bio pozvan samo Lazar. Dakle, kad Gospodin reče: *“Lazare, izađi! On odmah iziđe, noge mu i ruke bile povezane povojima, a lice omotano ručnikom”* (Iv 11, 44). Što još da kažemo? Zar Gospodin nije mogao razvezati povoje u kojima Lazar bijaše sahranjen, on koji je raskidao okove smrti? Ali ovdje u Lazarovu uskrisenju naš Gospodin i Spasitelj pokazuje dvostruku moć svoga djelovanja nastojeći da bar tako nevjernim Židovima ulije vjeru. Doista, ne izaziva manje čudo gledanje kako Lazar može hodati vezanih nogu nego vidjeti ga uskrišena od mrtvih...

(Kromacije iz Akvileje, *Sermo* 27, 1-4)

NEDJELJA MUKE GOSPODNJE (CVJETNICA)

Čitanja: Iz 50, 4-7

Fil 2, 6-11

Mt 21, 1-11; 26, 14-27. 66

GOVOR NA CVJETNU NEDJELJU

Braćo, koja ste u crkvu došli potaknuti snažnije nego inače i koji ste sa sobom donijeli grančice drveća, molim vas: koristi li to išta onima koji ne znaju zašto to čine ni što to znači?

Morate znati da je tog dana, tj. u četvrtak prije svoje Muke, naš Gospodin kod Maslinske gore uzjahao na magare i krenuo put Jeruzalema (usp. Iv 12, 1). Znavši da se Isus zaputio prema Jeruzalemu, mnoštvo naroda krenu mu ususret s palminim granama (usp. Iv 12, 14; Mt 21, 1-7; Mk 11, 1-7; Lk 19, 29-35) *i kad ga ugledaše kako silazi niz Maslinsku goru radujući mu se svjetina koja se spuštala poče hvaliti Boga kličući* (usp. Iv 12, 12-13). Tijekom tih pet dana, tj. od ovoga do četvrtka uvečer kad je nakon Večere bio predan, on je svakog dana u hramu naučavao i sve noći proboravio na Maslinskoj gori. A kako se desetog dana u mjesecu zatvaralo janje koje su četrnaestog dana sinovi Izraelovi trebali žrtvovati, s pravom ovaj pravi Jaganjac, tj. Krist Gospodin koji je u petak trebao biti raspet tog dana uđe u Jeruzalem gdje bijaše zatvoreno janje koje je bilo figura. Stoga danas *“silan svijet prostrije svoje haljine po putu, a drugi rezahu grane sa stabala i sterahu ih po putu”* (Mt 21, 8) kojim je prolazio Spasitelj.

Ako sveta Majka Crkva danas tjelesno slavi te događaje to je zato, što je mnogo važnije, da se oni ispune duhovno. Zapravo, svaka sveta duša je Božja magarica. Gospodin uzjahuje na magaricu i kreće prema Jeruzalemu kad boravi u vašim dušama, navodi ih da prezru ovaj svijet i da ljube nebesku domovinu. Svoju odjeću prostirete po putu pred Bogom ako svoja tijela mrtvite uzdržljivošću pripremajući mu tako put da dođe k vama. S drveća lomite grane ako se na put prema Bogu spremate vršenjem kreposti svetih otaca. Što je bio Abraham? Što Josip? Ili David? što bijahu ostali prevednici, ako li ne stabla koja donose plod? Naučite se posluhu u Abrahamovoj školi, čistoću naučite u Josipovoj, poniznost u Davidovoj školi, ako želite postići vječno spasenje.

Palma označava pobjedu. Tako u ruci nosimo palme, ako pjevamo Gospodnju slavnu pobjedu trudeći se dobrim vladanjem pobijediti đavla. Eto braćo, zašto morate znati i to da uzalud nosi maslinovu granu onaj tko ne vrši djela milosrđa. Kao što također nema nikakve koristi tko nosi palmu, a dopušta da ga svladaju đavlove lukavštine. Uđite u same sebe, predragi, i ispitajte vršite li duhovno ono što činite tjelesno.

Posve čvrsto vjerujte, braćo, za nas bi bilo pogibeljno ne naviještati vam otajstva našeg Spasitelja, ali isto je tako za vas opasno iskazati im slabu pozornost. Konačno, potičemo vas da se sve više pripremljate što se više bliži svetkovina Uskrsa, da se

očistite od svega što je zavist, mržnja, srdžba, uvrede, ogovaranja i klevete, da biste mogli dostojno proslaviti taj dan.

Oprostite onima koji su se o vas ogriješili da i Gospodin oprostí vaše grijehé: tko sačuva mržnju ili srdžbu makar i prema samo jednom čovjeku, Uskrs će slaviti sebi na propast jer neće s Petrom blagovati život, nego će u svetoj pričesti s Judom primiti smrt. Neka takvu nesreću od vas otkloni onaj koji vas je svojom moću stvorio i ljubavlju otkupio, Isus Krist naš Gospodin, koji živi i kraljuje s Ocem i Duhom Svetim, Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

(Nepoznati autor iz IX. st., *Hom.* 10)

USKRSNA NEDJELJA

Čitanja: Dj 10, 34a. 37-43

Kol 3, 1-4

Iv 20, 1-9

1. ZAKON, PROROCI, KRIST

Evo što nam želi Zakon, naš pedagog (usp. Gal 3, 24); evo što žele proroci koji su između Zakona i Krista; evo što želi Krist koji ispunja duhovni zakon kojem je dovršenje (usp. Heb 12, 2); evo što želi ovo božanstvo koje se ponizilo (usp. Fil 2, 7); evo što želi preuzeto tijelo; evo što želi ova nova združenost Boga i čovjeka gdje se dvojstvo stapa u jedinstvo i gdje jedinstvo uvodi dvojstvo. Evo zašto se Bog pretočio u tijelo posredstvom duše i zašto su odvojene stvarnosti bile povezane srodstvom što ga je ovaj posrednik imao s objema. Zbog svijú, a posebice zbog zajedničkog praoca, sve se usmjerilo prema jedinstvu: duša zbog one koja je bila neposlušna, tijelo zbog onoga koje je surađivalo i bilo dionik osude - prva zbog duše, drugo zbog tijela - i Krist, jači i veći od grijeha, zbog Adama palog u vlast grijeha.

Evo zašto je novo zamijenilo staro i zašto je onaj koji je iskusio strast (*passione*) Mukom (*Passione*) obnovljen u svom prvotnom stanju: za sve naše u zamjenu je sve dao onaj koji je iznad nas i rasporedba dobrote prema onome koga je oborio njegov neposluh preobrazila se u novo otajstvo. Evo izvora Rođenja i

Djevice, izvora jaslica i Betlehema. Stvaranje objašnjava Rođenje, žena objašnjava Djevicu. Eden je razlog Betlehemu; raj je motiv jaslama. Ono što je veliko i skriveno vodi računa o onome što je maleno i vidljivo. Evo zašto anđeli navješćuju slavu nebeskog, a zatim zemaljskog bića; zašto pastiri vide slavu onoga koji je jaganjac i pastir; zašto zvijezda pokazuje put; zašto mudraci padaju ničice prinoseći darove da unište štovanje kumira. Evo zašto je Isus kršten, bio odozgo posvjedočen, mlad napastovan te slavodobitno trijumfira. Evo zašto su demoni odagnani, bolesnici iscjeljeni, veliki navještaj povjeren malenima koji ga sretno nose do konca.

Evo zašto se bune narodi i puci ludosti snuju (usp. Ps 2, 1); evo zašto se drvo suprotstavlja drvu i ruka ruci (usp. Post 3, 24): one koje su se [na križu] velikodušno ispružile suprotstavlja se onoj koja se bez oklijevanja pružila [prema plodu], one što bijahu prikovane onoj koja se otvorila, one koje povezuju krajeve zemlje onoj koja je prognala Adama. Evo zašto se uzvisivanje protivi padu, žuč slasti, trnov vijenac vladavini zla, smrt smrtni; evo zašto se tmine zbog svjetla raspršuju, grob se protivi povratku u prah i uskrsnuće (*resurrectio*) odgovara na pobunu (*insurrectio*). Sve je to Bogu bilo sredstvo za odgajanje i iscjeljivanje naše slabosti obnavljanjem starog Adama u stanju u koje bijaše pao i vodeći ga "stablu života" (Post 2, 9) od kojeg nas je zbog uzimanja njegova ploda stablo spoznaje u nevrjeme i štetno odijelilo.

(Grgur Nazijanski, *II orat. in S. Pascham*, 23-25)

2. LJUDSKO I VJEČNO SLAVLJE

Evo, slavimo vazmene blagdane; no, moramo živjeti tako da zavrijedimo prispjeti vječnom slavlju. Svi blagdani koji se slave u vremenu prolaze. Vi koji ste nazočni ovoj svetkovini nastojte da ne budete isključeni s vječne svetkovine. Što koristi sudjelovati na ljudskim slavljinama, pa potom biti prisiljen udaljiti se od slavlja anđela. Ova svetkovina samo je sjena one buduće. Ovu slavimo jednom godišnje kako bismo prispjeli onoj koja nije jednom godišnje, nego je trajna. Kad u određeno vrijeme slavimo ovu, naš spomen budi želju za onom drugom. Dakle, neka se sudjelovanjem u vremenitim radostima, duša zagrije i raspali prema vječnim radostima da bi u domovini uživala ono istinsko veselje koje se na zemaljskom putu razabire u sjeni

radosti. Stoga, braćo, preuredite svoj život i svoje ponašanje. Mislite kako će na sud doći strog onaj koji je blag uskrsnuo od mrtvih. Doista toga strašnog dana konačnog ispitivanja on će se pojaviti s anđelima, arkandelima, prijestoljima, gospodstvima, kneževstvima i vlastima, kad nebesa i zemlja završe u plamenu i svi se elementi potresu od strahopoštovanja pred njim. Neka vam pred očima bude ovaj tako strahovit sudac; bojte se toga sudca koji dolazi da ga kada dođe možete gledati ne sa strahom nego sigurni. Njega se, naime, valja bojati [sada] da [kada dođe] ne izazove strah. Strah koji nadahnjuje neka nas vježba u dobrim djelima, strah od njega neka naš život odvrati od zloće. Vjerujte mi, braćo: što nas više sada bude morio pogled na naše grijehe, bit ćemo sigurniji u dan njegova pojavka.

Zacijelo, da se netko od vas sutra mora zajedno sa svojim protivnikom pojaviti preda mnom na sudu, cijelu bi noć nemirna duha probdjeo misleći o tome što bi mu se moglo reći, o tome što bi odgovorio, bio bi preplavljen silnim strahom da će me zateći stroga, bojao bi se kriv pojaviti se preda mnom. A tko sam ja? Ili što sam ja? Duskora, nakon što sam bio čovjek, postat ću crv, a potom prah. Ako se, dakle, s tolikom tjeskobom boji suda praha, s kolikom pažnjom se mora misliti i s kakvim strahom se mora predviđati sud tako uzvišena veličanstva?

(Grgur Veliki, *Hom.* 26, 10-11)

preveo Branko Jozić